

bud og Efterpørgsel og saa ved Hjælp af den frie Konkurrence. Man troede, at Frihed i saa Henseende var det forløsende Ord, som kunde løse alle Vanskeligheder, og det Synspunkt fik da ogsaa Anvendelse, naar Taleren var om, hvorledes Staten skulde tilvejebringe sine Fornødenheder, saa hed det blot: ja, saa udbyde vi det i Konkurrence, og saa gjælder det om, hvem der kan levere det billigst, enten det saa er i Indlandet eller Udlandet; vi tage det, hvor Varerne ere billigst. Ja, saadanne Sætninger have nu deres relative Gyldighed, de have deres Gyldighed under visse Forudsætninger, under visse Tidforhold, saa synes man, at de staa saa uomstødelige, at der ikke kan være Tale om at ændre dem, men naar Forholdene og Forudsætningerne ændres, saa viser det sig ogsaa, at Sandheden i alle saadanne Paastande kun er relativ. Under opadgaende Konjunkturer, hvor der er Arbejde udf, kunde man ganske rolig henvise til den frie Konkurrence som den, man skulde rette sig efter, og som skulde være den bestemmende. Men naar Tiderne gaa i modsat Retning, naar der bliver Tale om, at der mangler Arbejde, erkjender man, at her er ikke blot at tage Hensyn til Statskassens Tarv, men ogsaa at tage Hensyn til Borgerne. Her kommer det frem, at Staten ikke blot er Konsument, der som saadan er interesseret i at skaffe sig sine Varer saa billigt som muligt og tage dem, hvor den kan faae dem, men Staten er den store Arbejdsgiver, der som saadan kan og bør bidrage Sit til, at Arbejde habes og faaes for Borgerne, den har i saa Henseende en Forpligtelse overfor dem, og det Hensyn maa gjøre sig gjældende, dette Hensyn til Borgerne og Statens Forpligtelse som Arbejdsgiver ved Siden af Hensynet til Statskassens Tarv og dens Interesser som Forbruger. Jeg tror nu ogsaa, at den høie Regjering fra dette Synspunkt set har erkjendt Forholdenes Krav. Det har glædet mig, og jeg er overbevist om, at det har glædet Mange, at den har viist i Gjerning, at den erkjender Betydningen af Statens Opgave som Arbejdsgiver, at den i trange Tider, naar det kneb med Arbejde, har været med til at skaffe det i et saadant Omfang, som det var forsvaret overfor de finansielle Interesser, som jo Staten ogsaa ganske viist skal varetage. Vi have set Klar efter Klar

Bevillinger foreslaaede til Udførelse af Statsarbejder i Tider, hvor der var Trang til Arbejde, og forsaavidt har Regjeringen viist, at den erkjender sine Forpligtelser. At det ikke er lykkedes at gennemføre dem, skyldes Omstændigheder, som jeg ikke skal komme nærmere ind paa, men som jeg for mit Vedkommende i alle Tilfælde ikke mener, man kan paalægge Regjeringen Ansvar for. Og dernæst har Regjeringen ogsaa erkjendt, at det ikke blot gjælder om at skaffe Arbejde, men det gjælder ogsaa om at beskytte det nationale Arbejde, idet jeg minder om, at Gang efter Gang under de Forhandlinger jeg derom har haft den Være leilighedsvis at føre med den høitærede Indenrigsminister, har Ministeren udtalt sig paa en saadan Maade, at jeg er forviist om, at det Hensyn, som jeg fremhævede, indenfor rimelige Grændser er gjort og vil blive gjort gjældende. Til lige vil jeg minde om, at i den kongelige Resolution, der bemyndigede Ministeriet til at lade Arbejder udføre under den arbejdsløse Tid eller paastynde Udførelsen af dem, var der kun fremhævet som den Betingelse, der skulde fastholdes, at det var danske Arbejdere, der skulde beskæftiges ved det. Jeg tror derfor, at man netop maa være Regjeringen taknemmelig for, at den baade har taget dette Hensyn til Staten som Arbejdsgiver og taget Hensyn til den Beskyttelse for det nationale Arbejde, som man navnlig i Tider som disse har Grund til at paatalbe, selvfølgelig indenfor rimelige Grændser; thi det er naturligvis ikke Meningen, at dette Hensyn skulde være det ene bestemmende, uden at der skulde tages Hensyn til de finansielle Interesser. Det er en Selvfølge, at det kun skal øve Indflydelse indenfor de Grændser, som ere rimelige.

Men saa staar der endnu en tredje Ting tilbage, og det er Spørgsmaalet om, hvorledes saa det Bederlag, som ydes for Statens Arbejder, skal kunne fordeles paa en retfærdig Maade. Jeg tror, at her er ogsaa et Spørgsmaal, som ikke kan lades ude af Betragtning; thi den offentlige Bevidsthed vil ikke føle sig tilfredsstillet, selv om Staten lod udføre Arbejder i et saadant Omfang, som det var muligt, og selv om den forbeholdt dette Arbejde for danske Arbejdere, naar saa Resultatet blev, at Enkelte tjente Meget, og Andre ikke fik saa Meget, at der